



**İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ PROGRAM
ÇIKTISI DERS ÖĞRENME ÇIKTISI UYUMU
REHBERİ**

Doküman No: RH.KYS.020
Yayın Tarihi: 17.04.2023
Revizyon No:00
Revizyon Tarihi:

**İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ PROGRAM
ÇIKTISI DERS ÖĞRENME ÇIKTISI UYUMU
REHBERİ**

EĞİTİM KOMİSYONU

2023

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	2
A. PROGRAM ÇIKTISI.....	2
B. PROGRAM ÇIKTISI NASIL BELİRLENİR.....	2
C. PROGRAM ÇIKTISI YAZIM FORMATI.....	3
D. PROGRAM ÇIKTISI-PROGRAM ÖĞRETİM AMACI UYUMU	3
E. DERS VE DERS ÖĞRENME ÇIKTISI-PROGRAM ÇIKTISI UYUMUNUN GÖSTERİLMESİ.....	4
F. KAYNAKLAR.....	5

ÖNSÖZ

Bologna sistemine geçiş sürecinde Yükseköğretim Yeterlilikler Komisyonu (YYK) tarafından, ağırlıklı olarak Avrupa Yükseköğretim Alanı için Yeterlilikler Çerçevesi (QF-EHEA Qualifications Framework for European Higher Education Area) düzey tanımlayıcıları kullanılarak, ülkemizde yükseköğretimin her düzeyi (önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) sonunda asgari olarak kazanılması gereken yeterlilikler Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde bilgi, beceri ve yetkinliklere göre tanımlanmıştır. Ülkemizde her düzeyde eğitim yapan programlarda TYYÇ ve Temel Alan Yeterliliklerine (varsa akreditasyon kuruluşlarının belirlediği çıktılara) uygun, program çıktılarının tanımlanması gerekmektedir. Yeterliliklerin kazanılma derecesi ise eğitim programında yer alan derslerde veya derslerin sonrasında yapılan ölçme değerlendirme yöntemleri ile öğrenme çıktısı olarak ölçülmektedir. Bu nedenle yükseköğretimde kalite güvencesi kapsamında derslerin öğrenme kazanımları (karma ve uzaktan eğitim de dahil) tanımlanarak program çıktıları ile ders kazanımlarının eşleştirilmesi ve kamuya ilan edilmesi beklenmektedir. Bu rehber ile ders öğrenme çıktıları ile program çıktılarının uyumlandırılmasında ve gözden geçirilme süreçlerinde akademisyenlerimize yol göstermek amaçlanmıştır.

A. PROGRAM ÇIKTISI

Program Çıktısı öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımıdır. Program Yeterlilikleri, Program Kazanımları, Program Öğrenme Kazanımları olarak da ifade edilen Program Çıktıları belirlenirken öğrencilerin program sonunda mezun olurken bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor anlamda neler yapacağına odaklanılır. Program Öğrenme Çıktıları belirlenmesi, derslerin, derslerle ilgili öğrenme çıktılarının, öğrenme-öğretme süreçlerinin, değerlendirme sürecinin doğru bir şekilde belirlenmesi için önem taşır.

Örnek bir program çıktısı:

- Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü B1 Genel Düzeyinde kullanarak meslektaşları ile iletişim kurar.

B. PROGRAM ÇIKTISI NASIL BELİRLENİR

Herhangi bir yükseköğretim düzeyi programı için program çıktılarının aşağıda belirtilen ilkelere uygun belirlenmelidir.

- Program çıktıları programın amacına uygun belirlenmelidir.

- Program çıktılarının «Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi (TYYÇ)» ve Temel Alan yeterlilikleri ile tanımlanmış ilgili mesleğin gerektirdiği yeterlilikleri karşılamalıdır
- Program çıktıları mesleğin gerektirdiği etik kuralları karşılamalıdır.
- Program çıktıları akreditasyon kuruluşlarının belirlediği Program Çıktılarını karşılamalıdır.
- Program çıktılarının Üniversite/Fakülte misyon-vizyonu ile uyumlu olmalıdır.

C. PROGRAM ÇIKTISI YAZIM FORMATI

Herhangi bir yükseköğretim düzeyi programı için program çıktıları aşağıda belirtilen ilkelere uygun yazılmalıdır.

1. Program çıktılarının yazımı, ders öğrenme çıktılarının yazımına benzer şekilde öğrencinin elde edeceği kazanımlara odaklanmış olmalıdır.
2. Program Çıktılarının, öğrencilerin program sonunda mezun olurken bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor anlamda neler yapacağını ifade etmelidir. Bir başka deyişle program çıktısı Bilgi (kuramsal-uygulamalı), Beceri (bilişsel-uygulamalı), Kişisel ve mesleki yeterlilik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal, alana özgü ve mesleki yeterlik) boyutlarında yazılmalıdır.
3. Program çıktıları yazılırken, her bir çıktı için tek bir fiil kullanılmalıdır.
4. Program çıktılarında bilmek, anlamak, öğrenmek, aşina olmak, maruz kalmak, haberdar olmak gibi belirsiz ifadelerden kaçınılmalıdır.
5. ... çizer, ... gösterir, ... problem çözer, açıklar, ... örnek verir, ... hatırlar, ... tasarlar, uygular” ifadeleriyle sonlandırılmalı ve kolaylıkla anlaşılacak şekilde sade ve açık şekilde yazılmalıdır.
6. Önemli ve anahtar çıktıları içermelidir.
7. Program çıktılarının mümkün olduğunca gerçekçi ve ulaşılabilir nitelikte olmalıdır.
8. Program çıktıları anlaşılır ve ölçülebilir olarak ifade edilmelidir.

D. PROGRAM ÇIKTISI-PROGRAM ÖĞRETİM AMACI UYUMU

Bir program tasarlanırken program çıktılarının öğretim amacına uygun tasarlanması gerekmektedir. Bu kapsamda programın amaçları ile Program çıktısının uyumunu gösteren matrisin hazırlanması gerekmektedir. Örnek Program Çıktısı-Öğrenim amacı matrisi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Uzun Fakültesi Güneş Bölümü Program Çıktısı-Öğrenim Amacı Matrisi

	PÇ1	PÇ2	PÇ3	PÇ4	PÇ5	PÇ6
ÖA1	X			X	X	
ÖA2	X	X				
ÖA3			X			X

PÇ: Program Çıktısı, ÖA: Öğrenim Amacı

E. DERS VE DERS ÖĞRENME ÇIKTISI-PROGRAM ÇIKTISI UYUMUNUN GÖSTERİLMESİ

Bir program tasarlanırken, programın amacına uygun, TYYÇ’ni, Temel Alan Yeterliliklerini ve akreditasyon kuruluşları tarafından belirlenen çıktıları karşılayacak şekilde program çıktılarının tanımlanmasından sonra belirlenen program çıktılarına karşılayan derslere müfredatta yer verilir. Ders bilgi paketlerinde müfredatta yer alan dersler ve program çıktıları arasındaki ilişki ve ders öğrenme çıktıları ile program çıktıları arasındaki ilişki matrisler ile gösterilerek ilan edilir.

Üniversitemizde dersler ile program çıktısı arasındaki ilişki ve ders öğrenme çıktıları ile program çıktıları arasındaki ilişki Öğrenci Bilgi Sisteminde gösterilmelidir. Ders ve ders öğrenme çıktısı-program çıktısı arasındaki ilişkiyi göstermek için aşağıdaki adımlar izlenir:

1. <https://obs.arel.edu.tr/oibs/login.aspx> adresinde kullanıcı adı ve şifre ile sisteme giriş yapılır.
2. Sistemde “Bilgi Paketi” işlemleri içinde “Ders Bilgi Paketi Tanımları” içinde ilgili Fakülte, Bölüm seçilir.
3. Açılan ekranda dersin üstüne gelerek ders seçimi yapılır ve “Bilgi Paketi Tanımları” sekmesi açılır.
4. Dersin Bilgi Paketi Tanımları’nda “Ek İşlemler”e girilerek “”Prg. Çıktısına Katkısı” seçeneği seçilir.
5. “Prog. Çıktısına Katkısı” ekranında dersin ve dersin öğrenme çıktılarının program çıktısı ile ilişkisi ve ilişki seviyesi 1’den 5’e kadar olan seviyede çıkan matrisde belirtilir (Şekil 1).
6. Öğrenci Bilgi Sisteminde yer alan bu matrisde “Ö” kısaltması Öğrenme Çıktısı, “P” kısaltması Program Çıktısını ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır.

Şekil 1. Ders, Ders Öğrenme Çıktısı ve Program Çıktısı Matrisi

Matris’de “Tüm” yazan satırda ders hangi program çıktısına katkı yapıyorsa, katkı düzeyi 1’den 5’e kadar olan bir seviyede gösterilir.

Matris’de “Ö1”, “Ö2”, “Ö3” vb satırlarında ise dersin öğrenme çıktısının Program Çıktısına katkısı 1’den 5’e kadar olan bir seviyede gösterilir.

Dersin katkısının gösterildiği bir Program Çıktısına, en az bir Ders Öğrenme Çıktısının katkısının matrisde belirtilmesi gereklidir. Benzer şekilde, herhangi bir ders öğrenme çıktısının, herhangi bir program çıktısına katkı yaptığı gösterilmiş ise, “Tüm” satırında da bu katkının aynı seviyede gösterilmesi gereklidir.

7. Matris oluşturulduktan sonra “Kaydet”e basarak ekrandan çıkılır.

F. KAYNAKLAR

<https://portal.yokak.gov.tr/>

<https://uluslararasi.yok.gov.tr/uluslararasilasma/tyyc/tyyc-temel-alan-ve-uygulamalari>

İstanbul Arel Üniversitesi Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

(<https://istanbularel.edu.tr/wp-content/uploads/2022/09/tyyc.pdf>)

https://istanbularel.edu.tr/wp-content/uploads/2022/08/yuksekogretimde_yeniden_yapilanma_66_soruda_bologna_2010.pdf

f